

ANUL 1945 - ÎNTÂIUL AN DE SĂRBĂTORI COMUNISTE LA FOCȘANI

Gheorghe Miron

Dacă pe plan militar 23 August 1944 a însemnat trecerea României de partea Aliaiților, pe plan intern a marcat debutul spre ocupația sovietică, impusă cu brutalitate, sub aproape toate aspectele economice, administrative, politice, ideologice și culturale.

În mai puțin de un an, până la instaurarea guvernului comunist de la 6 martie 1945, contururile prăpastiei în care au intrat țara și societatea românească deveniseră puternic imprimate și prefigurau, fără putința de ieșire, de salvare, atât de dureroasa răsturnare a istoriei contemporane a României.

Prin forță și opresiune, suveranitatea și independența statului și națiunii erau amputate fără milă și menajamente. Simulacrul de democrație, de păstrare încă a unor instituții fundamentale ale statului, prefața instaurarea definitivă a comunismului, mascată de alegerile generale din 1946, înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii Populare de la 30 decembrie 1947, naționalizarea principalelor ramuri industriale din 11 iunie 1948 și începerea colectivizării în agricultură dintre anii 1949 - 1956 și desăvârșită în 1962.

Această realitate istorică avea să se răsfrângă, pe plan ideologic și cultural, prin tot atât de brutala lovitură dată spiritualității românești. În acest context, Istoriei i se ștergeau paginile naționale, era siluită, răstălmăcită, denaturată prin conținutul, structura și preceptele noii ideologii dominante marxist - leniniste.

Sărbătorile naționale închinatelor momentelor cruciale ale Epocii Moderne, 24 Ianuarie 1859 - Unirea Principatelor Române, 10 Mai

1866 - Regalitatea, 6 August 1917 - simbolul Războiului Sfânt al Întregirii Neamului, 1 Decembrie 1918 - desăvârșirea unității naționale, erau interzise și răstălmăcite, minimalizate prin diminuarea rolului marilor personalități românești în desfășurarea lor. Masele populare, însemnând proletariatul și țărănimea săracă, căpătau statutul de făuritori ai istoriei.

Impuse din afară, prin ocupația sovietică și ideologia comunist - stalinistă și oficializate în interior de regimul comunist, zilele de 23 August, 1 Mai și 7 Noiembrie căpătau statutul și însemnătatea de sărbători naționale, neavenite, acceptate doar de o neînsemnată parte a societății, respinse categoric de adevărata, statornică și înrădăcinată spiritualitate românească.

În acest sens, reflectarea acestor adevăruri, prin cercetarea mărturiilor documentare ale spațiului vrâncean, se impunea ca argumente și imagini ai unor ani de restriște în istoria locului.

La începutul lunii aprilie 1945, colonelul Theodor Botez, prefectul județului Putna, s-a adresat Ministerului Afacerilor Interne, pentru a primi suma de 500.000 lei, în vederea sărbătoririi zilei de 1 Mai. Banii erau necesari pentru confecționarea de steaguri, fanfare, pavoazări, „*cu atât mai mult cu cât în județ și în oraș avem multe unități aliate, față de care trebuie să ne înfățișăm cu toată demnitatea*”¹, arăta prefectul Ministerului, subliniind și că bugetul Prefecturii era deficitar.

Răspunsul Ministerului Afacerilor Interne a venit peste trei săptămâni, la 25 aprilie 1945 și nu era în măsură să satisfacă intenția prefectului de a „*sărbători într-un cadru de proporții și fast, care să imprime începutul unei noi ere, de libertate și dreptate socială pentru toată muncitorimea harnică din această țară*”².

Ministerul arăta că „*nu trebuie uitat însă că primul nostru gând și toată puterea de sacrificiu trebuiesc îndreptate către efortul*

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 134 / 1945, f. 8.

² *Ibidem*, f. 39.

de război, îndeplinirea condițiilor armistițiului și cel de refacere a țării. Sub aceste preocupări și în lipsă totală de fonduri cu destinația cerută, nu putem satisface cererea Dvs. Convinși fiind că răspunsul nostru va fi înțeles și că nu vă va stânjeni cu nimic în avântul cu care pregătiți prima sărbătoare liberă a muncii, primiți caldele noastre încurajări unite, cu salutările cele mai cordiale”³.

Probabil că refuzul de a acorda fonduri pentru această sărbătoare era motivat și de apropierea prefectului de comuniști, mai ales că fiul său era înscris la școala de cadre a acestora, iar autoritățile de la București, încă necomunizate, știau aceste lucruri.

La 9 aprilie 1945, prefectul s-a adresat Poliției Focșani pentru ca aceasta să ordone tuturor instituțiilor publice și particulare, întreprinderilor comerciale și industriale, să-și procure din timp steaguri române și aliate (sovietice), curate și de dimensiuni mari, pentru a fi arborate în ziua de 1 Mai. Magazinele trebuiau să-și aranjeze vitrinele în spiritul zilei. De asemenea, trebuiau rechiziționate toate muzicile din oraș din care să se organizeze o fanfară⁴.

Câteva zile mai târziu, prefectul a cerut pretorilor din județ ca toți primarii, ajutorii de primari și comitetele de împrumut să vină la Focșani în ziua de 1 Mai, cu placarde pe care trebuiau să fie inscripționate cuvintele: „*Frontul Plugarilor - recunoscători Guvernului Petru Groza pentru împrumut*”⁵.

Tot pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai 1945, au fost rechiziționate farurile de la teatru și de la uzina electrică și instalate în centrul orașului, iar la stadion și în piața din fața Primăriei au fost montate megafoane.

Ștefan Mihăileanu, ajutor de primar la Focșani și comunist de frunte, a luat măsuri ca Grădina Publică a orașului, unde urmau să aibă loc festivitățile de 1 Mai, fiind distrusă de gropi și tranșee, să fie amenajată. Gardurile dărâmate au fost înlocuite și au fost instalate noi

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, f. 19.

⁵ *Ibidem*, f. 40.

porți la intrări și ieșiri. Pentru lucrările de reabilitare, Ștefan Mihăileanu a intervenit la Arestul Central, de unde a obținut deținuți care au fost folosiți la muncă și, astfel, cu o cheltuială minimă, Grădina Publică a fost readusă la starea de dinainte de război. Bufetul, care era închiriat unui negustor, prin rezilierea contractului și un simulacru de licitație, a fost închiriat Apărării Patriotice ⁶.

Garnizoana Focșani a întocmit un program pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai. Astfel, regimentul 10 Dorobanți a organizat o companie, iar Regimentul 11 Artilerie o baterie pentru defilare. Batalionul 1 din Regimentul 5 Pionieri urma să scoată la defilare un pluton, care urma să se alăture Regimentului 10 Dorobanți, în ziua de 1 Mai, la ora 8,30, intrând în componența companiei organizate de acest regiment.

De asemenea, Secția de Pompieri Focșani urma să defileze cu întreg efectivul și toate mașinile din dotare. Unitățile care participau la paradă erau bine echipate, înarmate și cu capele.

Pentru o bună sincronizare, în zilele de 29 și 30 aprilie 1945, toate aceste unități au efectuat exerciții de defilare pe terenul de instrucție al Regimentului 10 Dorobanți, timp de două ore pe zi.

Unitățile militare urmau să defileze după elevii școlilor primare și secundare, plecarea având loc în fața Primăriei. De la Stadion, drumul parcurs urma străzile Cuza Vodă, I. C. Brătianu, Strada Mare și se întorcea din nou în fața Primăriei, la Catedrală, unde se aranjau în careu în fața troiței. Pentru retragerea cu torțe, urma să se organizeze o companie formată din unități din Regimentul 10 Dorobanți și o baterie din Regimentul 11 Artilerie ⁷.

Prefectura Județului Putna a întocmit Programul pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai 1945, care trebuia marcată cu mult fast de către „*muncitorimea din lumea întreagă, lucrători, funcționari de toate categoriile, muncitorimea de pe ogoare și intelectuali (...) sub*

⁶ S.J.A.N.Vn., fond Comitetul Județean Putna al P. C. R., dosar nr. 1 / 1945, f. 67.

⁷ Idem, fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 134 / 1945, f. 23.

semnul libertății, a victoriei împotriva fascismului. De la muncitorul din uzină, fabrică și galeriile minelor, ori pe locomotivă, până la intelectualul și slujbașul care își jertfesc puterea de muncă în interesul obștesc și până la țăranul care însămânțează brazda nouă pe ogorul devenit, în sfârșit, al lui, toată lumea aceasta, creatoare și cinstită, va lua parte la manifestarea de 1 Mai pentru întâia oară în țara noastră sub auspiciile unui regim de libertate deplină și de respect și prețuire a muncii”⁸.

Prefectura a hotărât ca sărbătorirea zilei de 1 Mai să se desfășoare astfel:

„1) Fiecare director de școală secundară și primară din Focșani, împreună cu elevii și profesorii se vor găsi la ora 9 la stadion. Elevele vor fi îmbrăcate cu rochițe roșii și albe. Elevii cu pantaloni de culoare închisă, cu cămăși albe, cu fundă roșie pentru școlile primare, iar pentru școlile secundare, pantaloni de uniformă cu cămașă albă și cravată roșie. Fiecare școală va avea câte un drapel roșu și unul tricolor. De asemenea, fiecare școală va avea o placardă dusă de elevii sau elevele școlii cu următoarea inscripție:

„Fascismul ne-a sugrumat / Democrația ne va ridica”

2) Programul de la stadion va dura de la orele 9 - 11.

3) La ora 11, elevii vor începe a defila, cu marș normal cei din școlile primare, în coloane de câte 6, iar cei din școlile secundare de câte 4, vor parcurge drumul pe străzile Cuza - Vodă, I. C. Brătianu, Strada Mare și se vor opri la Catedrală, în fața Primăriei, unde se vor aranja în careu. Și în marș și pe loc, școlile se vor aranja una de băieți și una de fete.

4) Tot pe acest parcurs, 100 de elevi de la liceele din localitate, bine dezvoltăți fizicește, vor defila și vor merge în formă de stea vie. Elevul de la capul stelei va purta un steag roșu. În mijlocul acestei stele formate din elevi vor fi trei toboșari cu tobele respective.

5) La toată această serbare vor lua parte și ostași din garnizoană, care vor defila și însoși convoiul cu școlile.

⁸ Ibidem, f. 34.

La ora 4 p.m.

1) *La stadion, 500 de elevi și eleve vor executa gimnastica suedeză. La sfârșitul exercițiului, ultima figură va fi în formă de stea în cinci colțuri și secera cu ciocanul.*

2) *Cântece executate de fanfară. De exemplu, Katiușa.*

3) *Volei între echipele de fete; un meci de box și o repriză de fotbal.*

4) *Hora Mare a Unirii executată de elevi și eleve.*

La ora 6 p.m.

Se vor întoarce toți elevii în fața Primăriei, unde va fi festivalul în aer liber. Corul de elevi și eleve va cânta muzică populară.

Declamații - se vor indica ce poezii să se spună.

Seara, în fața Primăriei, se va porni retragerea cu torțe organizată de Garnizoană și toată lumea care a fost lângă Primărie, pe următorul traseu: Strada Mare, oprire la Prefectură, de unde elevii se vor duce în liniște acasă. După terminarea retragerii cu torțe se va da chermeză în Grădina Publică”⁹.

Secția locală a Partidului Comunist se mândrea cu munca depusă pentru organizarea serbării zilei de 1 Mai. La 12 mai 1945, Ștefan Blănaru, fruntaș comunist local, a raportat că fuseseră mobilizate toate instituțiile și autoritățile, inclusiv organizațiile din F. N. D. Sindicatele, sub îndrumarea comuniștilor, au participat cu care alegorice, la fel ca și Frontul Plugarilor. Din cele 11.000 de persoane care participaseră la sărbătoare, peste 5.000 au fost săteni. Participanților le-au fost împărțite cocarde și au fost afișate un număr de 32 de lozinci. Au luat cuvântul din partea din partea Partidului Comunist - Ștefan Blănaru, din partea social - democraților - Vărtelniță, din partea Femeilor de la țară - Antochi și din partea Prefecturii - col .Theodor Botez. Discursurile au fost încheiate de către protopopul Streche, un apropiat al comuniștilor. Ștefan Blănaru s-a

⁹ *Ibidem*, f. 16 - 17.

arătat nemulțumit de social - democrați, care nu ar fi dat niciun ajutor în organizarea sărbătorii ¹⁰.

Vasile Băcioiu, secretarul comuniștilor locali, arăta că *„din punct de vedere numeric a întrecut așteptările. Au participat circa 11.000 de oameni neexagerat. Din punct de vedere tehnic (executoriu), au fost lipsuri datorită pușinelor organe pentru ținerea ordinii. Au participat organizații din toate straturile sociale, în afară de moșieri și mari capitaliști. De remarcat că la strigătele lozincelor democrat - revoluționare, puține aplauze, iar la strigătele lozincelor „Trăiască Regele și Armata Română”, aplauze puternice. Au participat și mulți țărani și în majoritatea cazurilor au defilat cu pumnul strâns. La un moment dat a fost tăiat firul megafonului de un copil, rămânând să se cerceteze”* ¹¹.

Faptul că oamenii simpli nu-i simpatizau deloc pe comuniști și că susținerea „*maselor*” cu care aceștia se lăudau nu exista, reiese foarte clar din expunerea de mai sus.

Evenimentul a avut ecou și în presa locală de factură comunistă.

Astfel, în ziarul „*Zorile*” au fost prezentate mai multe articole care glorificau această sărbătoare. Muncitorul se afla în centrul atenției, burghezia era înfierată, iar fosta guvernare a lui Antonescu era prezentată ca „*fascistă și cea mai umilitoare pagină din istoria poporului român*”. Articolul „*Sărbătoarea Muncii*” prezenta „*Prima sărbătoare a Muncii, sub deplina libertate, fără teamă de zbirii guvernamentalilor reacționari, fără grija manevrelor agenților provocatori. Azi e prima manifestare liberă a tuturor muncitorilor din întreaga lume, indiferent dacă muncesc cu brațele sau cu creierul, indiferent de originea lor etnică sau de credința lor religioasă. Toți sunt călăuziți de același ideal: ridicarea muncii la rangul de onoare și distrugerea fascismului. Azi, e prima zi când muncitorul își îmbracă*

¹⁰ S. J. A. N. Vn., fond Comitetul Județean Putna al P. C. R., dosar nr. 11 / 1945, f. 1.

¹¹ *Ibidem*, dosar nr. 2 / 1945, f. 66.

haina de sărbătoare cu surâsul pe buze și voioșie în suflet. Astăzi muncitorul conștient se simte mândru de rolul pe care-l joacă în societate. Astăzi muncitorul conștient, nu caută să-și mai ascundă cu umilință ocupația lui, dându-și aere de burghez sau de fecior de bani gata, cum făcea pe vremuri. Astăzi muncitorul din fabrică sau atelier luptă alături de muncitorul agricol pentru mărirea producției, pentru sporirea randamentului muncii sale, pentru întărirea efortului de războiu al întregii țări, pentru distrugerea cât mai grabnică a fascismului hitlerist. El știe ce a însemnat pentru muncitorime, țărănime și chiar pentru mica burghezie guvernarea fascistă: dictatura cea mai brutală, teroarea cea mai sălbatică și desființarea celor mai sfinte libertăți ale gândirii, a credinței religioase, a scrisului, a întrunirii și a organizării profesionale ...”¹².

Între câteva îndemnuri ca „Moarte fasciștilor, Libertate popoarelor!” și „Trăiască pe vecie prietenia dintre poporul român și cel sovietic!”, era și Apelul Frontului Unic Muncitoresc pentru ziua de 1 Mai:

„Sărbătorim primul 1 Mai liber, în care întregul popor muncitoresc își încordează puterile pentru realizarea unei vieți mai bune pentru progres și civilizație. Sub loviturile de măciucă ale Armatei Roșii s-a prăbușit dictatura sângeroasă a trădătorilor fasciști legionari și antonescieni, au fost alungați din țară jefuitorii nemți. Frontul Unic Muncitoresc încheiat la 1 Mai 1944 sub regimul de teroare neagră a dictaturii fasciste, a creat condițiunile interne, care datorită ajutorului hotărâtor și generos al Uniunii Sovietice, au salvat România de la catastrofa în care au târât-o trădătorii legionari antonescieni. Anul acesta, ziua măreață de solidaritate internațională a tuturor celor ce muncesc cu brațele și cu mintea, găsește muncitorimea și întreg poporul român în plin efort constructiv. Toate energiile sunt îndreptate viguros spre intensificarea eforturilor pentru victoria deplină alături de glorioasa Armată Roșie asupra Germaniei

¹² Zorile. Organ de luptă democratică, Anul I, Nr. 22, Marți, 1 Mai 1945, p. 1.

Hitleriste, spre democratizarea reală a țării, mărirea producției industriale și agricole, spre refacerea economică și națională a țării.

Muncitori, țărani și intelectuali!

Libertatea de muncă și de luptă a muncitorimii, țărănimii și intelectualității democratice, lupta de masă a păturilor populare, au deschis României căile largi ale libertății și prosperității. Instalarea guvernului de concentrare democratică prezidat de Dr. Petre Groza a avut ca urmare integrarea Ardealului liber și democrat la patria română, liberă și democratică. Guvernul Groza a legiferat reforma agrară, țăranii devenind stăpâni ai pământului pentru care au luptat în 1907, 1917 și 1944 - 1945. Campania intensă a însămânțărilor de primăvară, ajutorul de tot felul pe care muncitorii din orașe îl dau sătenilor pentru ca nici o palmă de pământ să nu rămână neînsămânțată, consolidează frăția între muncitori și țărani și actul de dreptate socială și națională săvârșit prin reforma agrară”¹³.

Sărbătorirea Zilei de 1 Mai 1945 la Focșani

O altă mare sărbătoare a noului regim care se prefigura în România sub oblăduirea Armatei Roșii a fost ziua de 23 August, când era serbată „*eliberarea de sub jugul fascist*”.

¹³ *Ibidem*, p. 3.

Sarcina organizării sărbătoririi primului 23 August la Focșani a revenit noului prefect, Constantin Chele, avocat liberal și adversar înverșunat al comuniștilor.

Programul întocmit de acesta, la indicațiile Ministerului Afacerilor Interne, cuprindea un Te - Deum, defilarea trupelor militare, cuvântări, o serbare sportivă la Stadion, seara o retragere cu torțe și o chermeză în Grădina Publică ¹⁴.

La 22 August 1945, Ministerul Afacerilor Interne a comunicat prefectului că la Te - Deum trebuiau să participe autoritățile civile și militare, reprezentanții partidelor politice din guvern, precum și reprezentanții Comandamentului Aliat, adică sovieticii ¹⁵.

Cum Prefectura Județului Putna nu dispunea de bani pentru o sărbătoare fastuoasă, Constantin Chele, prefectul județului, profesorul T. Lozinski, primarul orașului Focșani și Zaharia Mihail, președintele Camerei de Comerț și Industrie a Județului Putna au hotărât emiterea a 12 liste de subscripție pentru apel la contribuția benevolă a comercianților și industriașilor din Focșani.

Cu cele 12 liste au circulat în oraș patru echipe compuse din câte un funcționar delegat al Prefecturii și câte unul de la Primărie și Camera de Comerț și Industrie.

Între 18 și 21 august 1945, aceste echipe au reușit colectarea sumei de 1.140.000 lei, bani care au fost folosiți astfel: 960.000 lei au fost înmânați Partidului Comunist și celui Social - Democrat prin delegații acestora, Ștefan Blănaru și Țenov, pentru organizarea serbării, 175.000 lei au fost folosiți la plata comerciantului Gheorghe Mihăilescu pentru masa servită celor șapte generali sovietici și suita acestora, invitați la sărbătoare, iar suma de 5.000 lei a fost plătită pentru închirierea unei trăsuri cu care una dintre echipe s-a deplasat la micii industriași aflați la periferia orașului, pentru a strânge donații ¹⁶.

Sărbătoarea a avut ecou și în presa locală comunistă:

¹⁴ S.J.A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 134 / 1945, f. 133.

¹⁵ *Ibidem*, f. 157.

¹⁶ *Ibidem*, f. 90.

„Ziua de 23 August este o dată fără seamăn în tot cursul istoriei noastre pentru țărănimea românească. Este ziua eliberării poporului din strâmtoarea lanșurilor în care a fost ținut de veacuri, este data trezirii lui la o viață adevărată. Această zi ne-a adus mult doritul armistițiu, a însemnat întâi de toate evitarea unui mare cataclism, salvarea poporului de un adevărat prăpăd ce urma să fie dezlănșuit de urgia armelor pe tot întinsul țării noastre. Ziua de 23 August este o piatră de hotar pentru țărănimea română, este calea ce-a scos țărănimea din bezna întunericului și mizeriei, ducând-o spre o viață mai luminoasă, mai îmbelșugată și civilizată”¹⁷.

În articolul intitulat *„Ce înseamnă pentru noi 23 August 1944”*, profesorul Paul C. Florențiu prezenta *„binefacerile”* aduse de întoarcerea armelor împotriva germanilor:

„Jefuitoarii hitleriști fură alungași, hotarele fură reîntregite, libertățile publice fură restabilite. Ca un înecat care își pierduse orice speranță și care tocmai în momentul sufocării totale, găsind rădăcina salvatoare, ajunge să vadă iarăși lumina soarelui, așa ne-am simțit noi în urma binecuvântatului act de la 23 August. Slăvită deci fie pe veci această măreață zi, care ne-a salvat de la pieire și ne-a pus iar în situația de a deveni o forță pentru progres a omenirii. Noi care am luat totdeauna parte la toate mișcările de eliberare ale frașilor noștri din Peninsula Balcanică, noi care am adăpostit totdeauna pe refugiașii prigoniiți din țările lor pentru ideile lor nobile și generoase (să ne gândim numai la marele poet bulgar Hristo Botev și la atâția refugiași din Rusia țaristă), noi care în trecutul nostru istoric n-am cunoscut ura pe motive de rasă sau deosebire religioasă, ne reluăm rolul de pionieri ai libertății, de muncitori pașnici, de vecini buni, devenind iarăși poporul blând, îngăduitor și recunoscător care am fost de-a lungul veacurilor. Încercările pe cari le-am îndurat în ultimul timp, ne-au învățat pentru totdeauna cine ne este prieten și cine dușman. Să zdrobim cu desăvârșire orice rămășiță de curent

¹⁷ Zorile. Organ de luptă democratică, Anul I, Nr. 34, Joi, 23 August 1945, p. 2.

*antidemocratic, să pornim fără abatere pe drumul adevăratului progres, să ne silim a fi totdeauna o verigă de preț în lanțul națiunilor civilizate. Instituirea guvernului de la 6 Martie 1945, al cărui prim act a fost înproprietărirea țăranilor, este un pas hotărâtor în această direcție. Să ținem mereu această linie de conduită și atunci sămânța aruncată la 23 August va da rod însutit și înmii!”*¹⁸.

Sărbătorirea zilei de 23 August 1945 a fost marcată în județul Putna și de un discurs, ținut de fiecare oficialitate, la sate, comune sau orașe, care glorifica Armata Roșie, poporul sovietic și noul guvern instalat la 6 martie 1945.

În viziunea comuniștilor, anul scurs între 23 August 1944 și 23 August 1945, trebuia despărțit în două etape: „*Prima etapă de la 23 August 1944 și până la 6 martie 1945, când poporul român, împreună cu toate partidele și grupările politice au dus lupta hotărâtă reacționarilor partidelor istorice care prin diferite manevre criminale au reușit să acapareze posturi de răspundere în guvern. Criminali ca: Aldea, Sănătescu și Rădescu, ce s-au făcut ecoul tuturor dușmanilor poporului, în fruntea cărora s-au așezat Maniu și Brătianu. A doua etapă, de la 6 Martie și până astăzi, când poporul român a știut să facă deosebirea între dușmani și prieteni, alungând clica de criminali și cu voința lui a adus un guvern izvorât din mijlocul poporului, guvern cu adevărat democrat, guvernul Petre Groza. De la instalarea guvernului Petre Groza, poporul român, și cu el întreaga țară românească, au intrat pe drumul adevărat al democrației, încadrându-se în marea familie a popoarelor cu adevărat libere, dornic de cultură și progres, reușind să-și câștige încrederea marelor State democratice, în fruntea cărora stă marea vecină de la Răsărit, Uniunea Sovietică...*”¹⁹.

Cât de bine se comportau „*vecinii de la Răsărit*” și în ce măsură ideile comuniste erau primite de către oamenii simpli, putem

¹⁸ *Ibidem*, p. 4.

¹⁹ S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 134 / 1945, f. 150.

vedea din analiza unui document întocmit de către Comitetul Județean Putna al P. C. R. la începutul lunii septembrie 1945.

Vasile Băcioiu, secretarul comuniștilor din Focșani, aprecia că o mare greutate în atragerea oamenilor la comunism o reprezenta sărăcia, agravată prin extrem de marea aglomerare a orașului și județului cu trupe sovietice, spitale de răniți și lagăre de prizonieri. În județ, care și în anii cu recolte relativ bune era deficitar în aprovizionarea cu cereale, în urma secetei din acel an și apropierea iernii, existau premisele înfometării populației, în special în regiunea Vrancei. Vasile Băcioiu se arăta oripilat de soldații sovietici care jefuiau și făceau crime nestingheriți, băgând groaza în populația civilă: „*Oricât ne-am strădui noi pentru a-i lămuri pe oameni, ei clatină nemulțumiți din capete, simțind pe propria lor piele efectele ce rezultă din purtarea unor tovarăși sovietici certați cu disciplina și omenia. Prin județul nostru au trecut în retragere zeci de mii de cai care au distrus lanuri întregi pe care sătenii le munciseră cu râvnă pentru nevoile gospodăriilor lor. Sătenii din Ciușlea preferă să-și părăsească căminele pentru că au rămas fără furaje, fără vite și alimente*”²⁰.

Mai mult, numai în decursul a două săptămâni, la Focșani fuseseră omorâți patru cetățeni de către soldații sovietici.

La Movilița, proprietarului unei mașini, după ce i-au fost furate suma de un milion de lei și actele mașinii, un soldat sovietic i-a sfărâmat țeasta cu patul armii.

Pe strada Regina Elisabeta din Focșani a fost împușcat un om fără nicio vină.

Lângă magazia de sare din Gara Focșani a fost omorât un muncitor căruia un soldat sovietic îi ceruse bani.

În comuna Ivăncești a fost împușcat șeful de post, iar la Mircești un om a fost ucis și alți patru grav răniți.

În fața acestor fapte, Vasile Băcioiu concluziona:

²⁰ Idem, fond Comitetul Județean Putna al P. C. R., dosar nr. 11 / 1945, f. 53.

„Dacă analizăm starea de spirit a păturilor muncitorești, creată de aceste anomalii, vom constata cu durere că zadarnice sunt frumoasele rezultate acordate de Guvernul Sovietic celui român, dacă nu se iau grabnice măsuri pentru descongestionarea satelor și stârpirea jafurilor și crimelor. Mulțimea înțelege greu psihologia războiului și când îi vorbim de fericirea statului socialist sovietic, ei sunt dispuși să ne atragă atenția asupra purtării soldaților sovietici”²¹.

Tot în acel an, a fost sărbătorită pentru prima dată, în mod oficial și cu mare fast, după model sovietic, ziua de 7 Noiembrie, când era aniversată *„Marea Revoluție Socialistă din anul 1917, care a adus libertatea pentru lumea muncitoare ce a sângerat veacuri de-a rândul pentru realizarea acestui deziderat”²².*

În acest sens, Prefectura a dat ordin ca în ziua de 7 Noiembrie 1945 să fie închise în județ birourile, magazinele, fabricile, precum și orice întreprindere publică sau particulară.

Populația era invitată să participe la serbările organizate în acea zi în întreg județul, iar la Focșani urma să se facă un festival în sala Teatrului Comunal „*Maior Gheorghe Pastia*”. A fost invitat să participe la sărbătoare și Comandamentul Militar Sovietic din Focșani, subliniindu-se că *„poporul român ține să aducă omagiile sale Marii noastre Aliate, Uniunea Sovietică”²³.*

Programul pentru sărbătorirea zilei de 7 Noiembrie 1945, întocmit de către Prefectură, era următorul: la ora 16, în sala Teatrului Comunal „*Maior Gheorghe Pastia*”, deschiderea festivităților urma să se facă prin intonarea imnurilor Uniunii Sovietice și a României de către corul tineretului comunist din comuna Neicu. Cuvântările erau deschise de către Constantin Chele - prefectul județului, apoi urmau T. Lozinski - primarul orașului Focșani, C. Apostol - președintele

²¹ *Ibidem*.

²² S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 134 / 1945, f. 189.

²³ *Ibidem*, f. 183.

A.R.L.U.S. și câte un delegat al armatei, bisericii, F. N. D. - ului, sindicatelor unite, Apărării Patriotice și al Tineretului Progresist. La sfârșit, elevii Liceului „Unirea” recitau poezii, evident, în tonul zilei ²⁴.

Până la urmă, Resortul de cultură și educație politică al comuniștilor din Focșani a hotărât ca sărbătoarea să înceapă mai devreme, la ora 10,30.

Din timp, în oraș se făcuse propagandă prin presă, afișe, placarde și lozinci și s-au pregătit cocarde în sala în care s-a ținut întrunirea. Au participat aproximativ 2.000 de persoane cărora le-au vorbit, în afară de prefect și primar, toți reprezentanții organizațiilor și partidelor politice, evident, agreate de către comuniști.

Conferința ținută de către C. Apostol - președintele A.R.L.U.S., a fost mai întâi controlată de către Ștefan Blănaru, din conducerea comunistă locală, pentru a corespunde cerințelor zilei. După terminarea întrunirii, tot publicul, încolonat, a mers la Comisia Aliată de Control (Sovietică), unde, în limba rusă, au fost aduse omagii „marelui frate de la Răsărit”.

Totuși, Ștefan Blănaru nu a fost mulțumit de felul în care a fost sărbătorită ziua. În opinia sa, nu s-a reușit mobilizarea suficientă a organizațiilor de masă și a fost o lipsă de disciplină a sindicatelor atât în timpul discursurilor cât și în timpul defilării: „*Dacă s-au strigat lozincele în timpul discursurilor nu s-a strigat când trebuia, iar atunci când trebuia s-a strigat ce nu trebuia*” ²⁵

Reflectarea, în doar limitele anului 1945, a conținutului și semnificațiilor politico - ideologice comuniste subsumate zilelor aniversare de 1 Mai, 23 August și 7 Noiembrie, prin organizarea și desfășurarea manifestărilor de la Focșani, este suficientă și expresivă pentru sugerarea noului curs de istorie națională, sfârșit prin evenimentele revoluționare din decembrie 1989.

²⁴ *Ibidem*, f. 173.

²⁵ S. J. A. N. Vn., fond Comitetul Județean Putna al P. C. R., dosar nr. 9 / 1945, f. 18.

Este suficientă și expresivă pentru că acestea se vor desfășura aidoma pe întreg cuprinsul țării, diferențiate doar de mărimea și structura populației localităților, de dominanța și presiunea organizațiilor locale ale Partidului Comunist, de amplitudinea prezenței militare, administrative și economice sovietice.

Apăsătoarea și dramatica ocupație sovietică se regăsește, mai ales sub aspect politico - ideologic, cu ușurință în modalitatea de organizare, în conținutul manifestărilor, în eforturile depuse, în consecințe etc.

Succinta prezentare a mărturiilor documentare focșănene sugerează cu suficientă transparență noul curs al istoriei noastre naționale, impus de evenimentele politico - militare ale sfârșitului celui de - Al Doilea Război Mondial în Europa postbelică.

Sărbătorirea acestor zile, în continua modificare a conținutului lor în deplină concordanță cu dominantă ideologică a etapelor comuniste prin care a trecut țara mai bine de jumătate de secol, a marcat an de an conștiința a generații de oameni prin asumare ori respingere.

Prezentul confirmă o realitate: răsunetul lor s-a dovedit a fi efemer, regăsindu-se doar în amintirea unora și, ca trăsătură a unor timpuri apuse, numai în mărturia obiectivă a documentului istoric.